

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 11. aprila 2024*

„Predhodno odločanje – Direktiva 2008/118/ES – Člen 1(2) – Trošarine – Električna energija – Nacionalna ureditev, s katero je uveden dodaten davek k trošarini na električno energijo – Neobstoj posebnih namenov – Dodaten davek, za katerega nacionalna sodišča menijo, da je v nasprotju z Direktivo 2008/118/ES – Vračilo neupravičeno plačanega davka, ki ga končni potrošnik zahteva samo od dobavitelja – Člen 288 PDEU – Neposredni učinek – Načelo učinkovitosti“

V zadevi C-316/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale di Como (sodišče v Comu, Italija) z odločbo z dne 28. aprila 2022, ki je na Sodišče prispela 11. maja 2022, v postopku

Gabel Industria Tessile SpA,

Canavesi SpA

proti

A2A Energia SpA,

Energit SpA,

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, Z. Csehi, M. Ilešič (poročevalec), I. Jarukaitis in D. Gratsias, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Emiliou,

sodni tajnik: C. Di Bella, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. septembra 2023,

* Jezik postopka: italijanščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za špansko vlado A. Ballesteros Panizo in J. Rodríguez de la Rúa Puig, agenta,
- za Evropsko komisijo A. Armenia in F. Moro, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. novembra 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 288, tretji odstavek, PDEU in načela učinkovitosti.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora v dveh združenih zadevah v glavni stvari med, na eni strani, družbo Gabel Industria Tessile SpA in družbo A2A Energia SpA ter, na drugi strani, družbo Canavesi SpA in Agenzia delle Dogane e dei Monopoli (agencija za carine in monopole, Italija) v zvezi z zahtevki za vračilo zneskov, ki sta jih družbi Gabel Industria Tessile in Canavesi v letih 2010 in 2011 plačali družbama A2A Energia in Energit iz naslova dodatnega davka k trošarini na električno energijo, določenega z italijansko zakonodajo.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Direktiva Sveta 2008/118/ES z dne 16. decembra 2008 o splošnem režimu za trošarino in o razveljavitvi Direktive 92/12/EGS (UL 2009, L 9, str. 12) je bila razveljavljena z Direktivo Sveta (EU) 2020/262 z dne 19. decembra 2019 o določitvi splošnega režima za trošarino (UL 2020, L 58, str. 4). Kljub temu se za dejansko stanje v sporih o glavni stvari *ratione temporis* uporablja Direktiva 2008/118.

- 4 Člen 1 te direktive je določal:

„1. Ta direktiva določa splošni režim za trošarino, ki neposredno ali posredno zadeva porabo naslednjega blaga (v nadaljnjem besedilu ‚trošarinsko blago‘):

- (a) energenti in električna energija, zajeti v Direktivi [Sveta] 2003/96/ES [z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 405)];

[...]

2. Države članice lahko pobirajo druge posredne davke na trošarinsko blago za posebne namene, če so ti davki skladni z davčnimi pravili Skupnosti, ki se uporabljajo za trošarino ali davek na dodano vrednost, glede določanja davčne osnove, izračunavanja davka, davčne obveznosti in davčnega nadzora, ta pravila pa ne vključujejo določb o oprostitvah.

[...]“

- 5 Člen 9, drugi odstavek, Direktive 2008/118 je določal:

„Trošarina se obračuna in pobere, ter, kadar je to primerno, vrne ali odpusti v skladu s postopki posamezne države članice. [...]“

- 6 Člen 48(1) te direktive je določal:

„Države članice sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo najpozneje do 1. januarja 2010, z učinkom od 1. aprila 2010. [...]“

Italijansko pravo

Uredba-zakon št. 511/1988

- 7 V različici, ki se uporablja za dejansko stanje v sporih o glavni stvari in vsekakor do 31. marca 2012, je člen 6 decreto-legge n. 511 – Disposizioni urgenti in materia di finanza regionale e locale (uredba-zakon št. 511/1988 o nujnih določbah na področju regionalnih in lokalnih financ) z dne 28. novembra 1988 (GURI št. 280 z dne 29. novembra 1988), kakor je bila spremenjena s členom 5 decreto legislativo n. 26 – Attuazione della direttiva 2003/96/CE che ristruttura il quadro comunitario per la tassazione dei prodotti energetici e dell'elettricità (zakonska uredba št. 26 o izvajanju Direktive 2003/96/ES o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije) z dne 2. februarja 2007 (redni dodatek h GURI št. 68 z dne 22. marca 2007) (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 511/1988), določal:

„1. Uvede se dodaten davek k trošarini na električno energijo iz člena 52 in naslednjih prečiščenega besedila zakonskih določb o davkih na proizvodnjo in porabo ter o kazenskih in upravnih sankcijah, ki je bil odobren z [decreto legislativo 26 ottobre 1995, n. 504 (zakonska uredba št. 504 z dne 26. oktobra 1995)], v nadaljevanju ‚prečiščeno besedilo na področju trošarin‘, v višini:

- (a) 18,59 EUR na 1000 kWh v korist občin za kakršno koli uporabo v stanovanjih, razen sekundarnih prebivališč, in dovajanje električne energije z razpoložljivo močjo do 3 kW na prijavljenem prebivališču uporabnikov do prvih 150 kWh mesečne porabe. Glede porabe, ki presega mejo 150 kWh za pogodbe do 1,5 kW in mejo 220 kWh za pogodbe za več kot 1,5 kW in največ 3 kW, se ustrezajoči dodatni davek vrne v skladu z merili, določenimi v poglavju I, točka 2, sklepa št. 15 medministrskega odbora za cene št. 15 z dne 14. decembra 1993;
- (b) 20,40 EUR na 1000 kWh v korist občin za kakršno koli uporabo v sekundarnih prebivališčih;
- (c) 9,30 EUR na 1000 kWh v korist pokrajin za kakršno koli uporabo v prostorih in krajih, ki niso stanovanja, za vse pogodbe do največ 200.000 kWh mesečne porabe.

[...]

3. Dodatne davke iz odstavka 1 plačajo davčni zavezanci iz člena 53 prečiščenega besedila na področju trošarin ob dobavi električne energije končnim odjemalcem ali – v primeru električne

energije, ki je bila proizvedena ali kupljena za lastne potrebe – v trenutku njene porabe. Dodatni davki se obračunavajo in pobirajo na enak način kot trošarine za električno energijo.

4. Dodatni davki iz odstavka 1 za dobavo električne energije z razpoložljivo močjo, ki ne presega 200 kW, se plačajo neposredno občinam in pokrajinam, na ozemlju katerih so uporabniki. Dodatni davki za dobavo električne energije z razpoložljivo močjo nad 200 kW in davki za porabo električne energije, proizvedene ali kupljene za lastno porabo, se plačujejo v državno blagajno, razen tistih, ki se zaračunavajo na ozemlju dežele Dolina Aoste (Italija) ter avtonomnih pokrajin Trento (Italija) in Bolzano (Italija), ki se plačujejo neposredno samim občinam in pokrajinam.

[...]“

Zakonska uredba št. 504

- 8 Člen 14 decreto legislativo n. 504 – Testo unico delle disposizioni legislative concernenti le imposte sulla produzione e sui consumi e relative sanzioni penali e amministrative (zakonska uredba št. 504 o prečiščenem besedilu zakonskih določb o davkih na proizvodnjo in potrošnjo ter kazenskih in upravnih sankcijah) z dne 26. oktobra 1995 (redni dodatek h GURI št. 279 z dne 29. novembra 1995) (v nadaljevanju: zakonska uredba št. 504/1995) določa:

„1. Trošarina se vrne, če se ugotovi, da je bila plačana neupravičeno; pravila o vračilu iz tega člena se uporabljajo tudi za zahtevke v zvezi z olajšavami, ki se odobrijo s popolnim ali delnim vračilom plačane trošarine ali na druge načine, ki jih določajo pravila, ki urejajo posamezno olajšavo.

2. Brez poseganja v člen 7(1)(e) in člen 10b(1)(d) se vračilo zahteva v dveh letih od datuma plačila ali od dneva, ko je mogoče uveljavljati zadevno pravico, sicer zastara.

[...]

4. Če se zavezancu za plačilo trošarine v sodnem postopku naloži, da tretjim osebam vrne neupravičeno prejete zneske iz naslova prevolitve trošarine, navedeni davčni zavezanec zahteva vračilo v prekluzivnem roku 90 dni od dneva, ko sodba, s katero je naloženo vračilo zneskov, postane pravnomočna.“

- 9 Člen 16(3) te zakonske uredbe določa:

„Terjatve, ki jih uveljavljajo zavezanci za plačilo trošarine in imetniki dovoljenja za vodenje komercialnih skladišč energetskega proizvodov, po plačanem davku, do prevzemnikov proizvodov, za katere so ti subjekti to dajatev plačali, se lahko prenesejo pri izdaji računa [...]“

- 10 Člen 53 navedene zakonske uredbe določa:

„1. Trošarino za električno energijo morajo plačati:

(a) subjekti, ki zaračunavajo električno energijo končnim odjemalcem [...];

[...]“

Spora o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 11 Gabel Industria Tessile in Canavesi sta družbi italijanskega prava, ki sta z družbama A2A Energia oziroma Energit sklenili pogodbi za dobavo električne energije za svoje proizvodne obrate.
- 12 Družbi Gabel Industria Tessile in Canavesi sta za leti 2010 in 2011 plačali zneske, dolgovane na podlagi teh pogodb, vključno z dodatnim davkom, ki je bil pred odpravo 1. aprila 2012 določen s členom 6 uredbe-zakona št. 511/1988 in ki je bil dolgovan poleg trošarine na električno energijo.
- 13 Ti družbi sta leta 2020 pri Tribunale di Como (sodišče v Comu, Italija), ki je predložitveno sodišče, zoper svoja dobavitelja vložili tožbi, ki sta bili združeni in s katerima sta predlagali vračilo zneskov, plačanih iz naslova tega davka, z utemeljitvijo, da nacionalne določbe, s katerimi je bil navedeni davek uveden, niso združljive s pravom Unije.
- 14 To sodišče navaja, da je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija) po izdaji sodbe z dne 25. julija 2018, Messer France (C-103/17, EU:C:2018:587), razsodilo, da dodaten davek k trošarini na električno energijo, ki je bil pred odpravo določen s členom 6 uredbe-zakona št. 511/1988, nima posebnega namena in je torej v nasprotju s členom 1(2) Direktive 2008/118.
- 15 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da z decreto legislativo n. 48 – Attuazione della direttiva 2008/118/CE relativa al regime generale delle accise e che abroga la direttiva 92/12/CEE (zakonska uredba št. 48 o izvajanju Direktive 2008/118/ES o splošnem režimu za trošarino in razveljavitvi Direktive 92/12/EGS) z dne 29. marca 2010 (GURI št. 75 z dne 31. marca 2010) člen 6 uredbe-zakona št. 511/1988 ni bil spremenjen.
- 16 Predložitveno sodišče dodaja, da spora, o katerih odloča, spadata v okvir več nerešenih sporov, ki se nanašajo na zneske, ki so bili neupravičeno plačani v obdobju med rokom, odrejenim državam članicam za uskladitev z Direktivo 2008/118, in trenutkom, ko je italijanski zakonodajalec odpravil dodaten davek k trošarini na električno energijo.
- 17 Italijanska sodišča, ki so meritorno odločala o tem, so v zvezi s tem sprejela dva različna pristopa.
- 18 V skladu s prvo usmeritvijo sodne prakse, ki bi, če bi bila sprejeta, pripeljala do zavrnitve zahtevkov za vračilo tega davka, sodišče v sporu med posamezniki ne sme opustiti uporabe nacionalne določbe, ki ni v skladu z direktivo Unije, sicer bi tej priznal „horizontalni neposredni učinek“, ki ga Sodišče ne priznava.
- 19 Druga usmeritev sodne prakse, ki bi, če bi bila sprejeta, pripeljala do ugoditve takim zahtevkom, se opira na obveznost razlage nacionalnega prava – od datuma izteka roka za prenos zadevne direktive – glede na besedilo in namen te direktive za doseg njenih ciljev. V skladu s to usmeritvijo bi bilo zaradi te obveznosti priznано, da načelo izključno vertikalnega neposrednega učinka direktiv ne nasprotuje temu, da se neupravičenost plačila ugotovi v horizontalnem razmerju „prevalitve“ zaradi povezave tega razmerja z davčnim razmerjem, v zvezi s katerim se neposredno uporablja prepoved, ki jo določa pravo Unije.

20 V teh okoliščinah je Tribunale di Como (sodišče v Comu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali na splošno sistem virov prava Evropske unije in, natančneje, člen 288, tretji odstavek, PDEU nasprotujeta temu, da nacionalno sodišče v sporu med posamezniki ne uporabi določbe nacionalnega prava, ki je v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali ni bila pravilno prenesena v nacionalno pravo, tako da posledično naloži posamezniku dodatno obveznost, če je to v skladu z nacionalnim pravnim sistemom (člen 14(4) zakonske uredbe št. 504/1995) prvi pogoj, da lahko ta proti državi uveljavlja pravice, ki mu jih daje ta direktiva?
2. Ali načelo učinkovitosti nasprotuje nacionalni zakonodaji (člen 14(4) zakonske uredbe št. 504/1995), ki končnemu odjemalcu ne omogoča, da zahteva povračilo neupravičeno plačane dajatve neposredno od države, ampak mu priznava samo možnost, da vloži civilno tožbo za vrnitev neupravičeno pridobljene koristi zoper zavezanca, ki je edini upravičen do pridobitve vračila od davčne uprave, če se edini razlog za nezakonitost dajatve – in sicer, da je v nasprotju z direktivo [Unije] – lahko uveljavlja izključno v razmerju med zavezancem za plačilo in davčnim organom, ne pa v razmerju med prvim in končnim odjemalcem, tako da se s tem dejansko onemogoči delovanje vračila, ali pa je treba za zagotovitev spoštovanja navedenega načela v takem primeru priznati neposredno upravičenje končnega odjemalca v razmerju do davčnega organa, če je nemogoče ali čezmerno oteženo pridobiti vračilo neupravičeno plačane dajatve od dobavitelja?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 21 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 288, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v sporu med posamezniki ne uporabi nacionalnega predpisa, s katerim je uveden davek ter ki je v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali ni bila pravilno prenesena v nacionalno pravo.
- 22 V zvezi s tem je treba spomniti, da zavezujoča narava direktive, na kateri temelji možnost sklicevanja nanjo, v skladu s členom 288, tretji odstavek, PDEU obstaja le za „vsako državo članico, na katero je naslovljena“. Iz tega v skladu z ustaljeno sodno prakso izhaja, da direktiva sama po sebi za posameznika ne more ustvarjati obveznosti in se torej nanjo kot tako pred nacionalnim sodiščem proti taki osebi ni mogoče sklicevati (sodba z dne 22. decembra 2022, Sambre & Biesme in Commune de Farciennes, C-383/21 in C-384/21, EU:C:2022:1022, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 23 Ob tem je treba, na prvem mestu, opozoriti, da pravo Unije ne nasprotuje temu, da država članica svojo pristojnost glede oblike in metod za doseg rezultotov, določenih z navedeno direktivo, izvaja tako, da v nacionalni zakonodaji določi, da so po izteku roka za prenos jasne, natančne in brezpogojne določbe neprenesene ali nepravilno prenesene direktive vključene v njen notranji pravni red in da se lahko posameznik na te določbe sklicuje zoper drugega posameznika. V takem položaju namreč obveznost, ki je tako naložena posameznikom, ne temelji na pravu Unije, ampak na nacionalnem pravu, in zato ne pomeni dodatne obveznosti glede na obveznosti, ki jih določa to pravo (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2022, Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2023:33, točka 32 in navedena sodna praksa).

- 24 Posledično, čeprav na podlagi prava Unije direktiva sama po sebi ne more ustvarjati obveznosti za posameznika in se torej nanjo kot tako proti njemu ni mogoče sklicevati pred nacionalnim sodiščem, pa lahko država članica nacionalnim sodiščem podeli pooblastilo, da na podlagi njenega nacionalnega prava ne uporabijo nobene določbe nacionalnega prava, ki je v nasprotju z določbo prava Unije, ki nima neposrednega učinka (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2022, Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33, točka 33).
- 25 Tako lahko nacionalno sodišče, ne glede na to, da direktiva nima horizontalnega učinka, posamezniku dovoli, da se sklicuje na nezakonnost davka, ki ga je nanj neupravičeno prenesel prodajalec v skladu z možnostjo, ki mu jo priznava nacionalna zakonodaja, da bi dosegel izravnavo dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je nazadnje moral nositi, če je taka možnost določena z nacionalno zakonodajo, kar pa mora v postopku v glavni stvari ugotoviti predložitveno sodišče.
- 26 Na drugem mestu, Sodišče je priznalo, da se lahko pravni subjekti na brezpogojne in dovolj natančne določbe direktive sklicujejo ne le zoper državo članico in vse organe njene uprave, temveč tudi zoper organizacije ali subjekte, ki so pod pristojnostjo oziroma nadzorom države ali ki imajo posebne pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki izhajajo iz pravil, ki se uporabljajo za odnose med posamezniki (glej v tem smislu sodbo z dne 10. oktobra 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, točka 33 in navedena sodna praksa). V obravnavani zadevi bo moralo predložitveno sodišče opraviti preverjanja, potrebna za ugotovitev, ali zadevna dobavitelja spadata v eno od teh kategorij.
- 27 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 288, tretji odstavek, PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v sporu med posamezniki ne uporabi nacionalnega predpisa, s katerim je uveden posredni davek ter ki je v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali ni bila pravilno prenesena v nacionalno pravo, razen če nacionalno pravo ne določa drugače ali če je subjekt, proti kateremu se uveljavlja nasprotovanje navedenemu davku, pod pristojnostjo oziroma nadzorom države ali ima posebne pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki izhajajo iz pravil, ki se uporabljajo za odnose med posamezniki.

Drugo vprašanje

- 28 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki končnemu odjemalcu ne omogoča, da neposredno od države članice zahteva vračilo dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je ta odjemalec nosil, ker je dobavitelj v skladu z možnostjo, ki mu je priznana z nacionalno zakonodajo, prevzel davek, ki ga je ta dobavitelj sam neupravičeno plačal, in takemu odjemalcu omogoča le vložitev tožbe za vračilo neupravičeno plačanih zneskov zoper takega dobavitelja, kadar je neupravičenost tega plačila posledica tega, da je navedeni davek v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali je bila nepravilno prenesena, in se zato, ker se v sporu med posamezniki ni mogoče sklicevati na direktivo kot tako, v okviru take tožbe ni mogoče veljavno sklicevati na ta razlog nezakonnosti.
- 29 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da so države članice načeloma dolžne vrniti davke in dajatve, ki so bili pobrani v nasprotju s pravom Unije, pri čemer je pravica do vračila teh davkov dejansko posledica in dopolnitev pravic, ki so posameznikom podeljene z določbami prava Unije, ki take dajatve prepovedujejo (sodba z dne 20. oktobra 2011, Danfoss in Sauer-Danfoss, C-94/10, EU:C:2011:674, točka 20 in navedena sodna praksa).

- 30 Kot izjema od načela vračila dajatev, ki niso združljive s pravom Unije, pa je vračilo nezakonito pobrane dajatve mogoče zavrtni samo, če bi to vračilo povzročilo neupravičeno obogatitev upravičencev, in sicer, če se ugotovi, da je oseba, ki je zavezana plačati dajatve, te dejansko prevalila neposredno na drugo osebo (glej v tem smislu sodbo z dne 20. oktobra 2011, Danfoss in Sauer-Danfoss, C-94/10, EU:C:2011:674, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 31 V takih okoliščinah namreč ni davčni zavezanec tisti, ki je nosil breme neupravičeno pobrane dajatve, ampak končni odjemalec, na katerega je bila dajatev prevajena. Zato bi vračilo zneska dajatve davčnemu zavezancu, ki je ta znesek že dobil od končnega odjemalca, pomenilo dvojno plačilo, ki bi ga bilo mogoče opredeliti kot neupravičeno obogatitev, ne da bi zaradi tega bile odpravljene posledice nezakonitosti dajatve za končnega odjemalca (glej v tem smislu sodbo z dne 20. oktobra 2011, Danfoss in Sauer-Danfoss, C-94/10, EU:C:2011:674, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 32 V enakem položaju pa je, nasprotno, treba preprečiti, da bi zadevna država članica imela korist od kršitve prava Unije. Kadar je bila taka prevajitev opravljena v skladu z možnostjo, ki jo nacionalna zakonodaja priznava dobaviteljem, in je končni odjemalec nazadnje neupravičeno nosil to dodatno ekonomsko breme, mora zadnjenavedeni imeti možnost doseči vračilo takega bremena bodisi neposredno od navedene države članice bodisi od davčnega zavezanca prodajalca. V tem zadnjem primeru mora ta davčni zavezanec imeti možnost od iste države članice zahtevati nadomestilo za vračilo, ki ga je moral opraviti.
- 33 Glede na ta pojasnila je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso ob neobstoju ureditve Unije na nekem področju v notranjem pravnem redu vsake države članice določiti podrobna pravila, na podlagi katerih je treba uresničevati pravico do vračila navedenega ekonomskega bremena (glej po analogiji sodbo z dne 15. marca 2007, Reemtsma Cigarettenfabriken, C-35/05, EU:C:2007:167, točka 37), pri čemer morajo ta pravila spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 17. junija 2004, Recheio – Cash & Carry, C-30/02, EU:C:2004:373, točka 17, in z dne 6. oktobra 2005, MyTravel, C-291/03, EU:C:2005:591, točka 17).
- 34 Natančneje, če bi se izkazalo, da je tako vračilo nemogoče ali pretirano težko dobiti od zadevnih dobaviteljev, načelo učinkovitosti zahteva, da ima končni odjemalec možnost vračilo zahtevati neposredno od zadevne države članice (glej v tem smislu sodbi z dne 15. marca 2007, Reemtsma Cigarettenfabriken, C-35/05, EU:C:2007:167, točka 41, in z dne 26. aprila 2017, Farkas, C-564/15, EU:C:2017:302, točka 53).
- 35 V obravnavani zadevi iz spisa, ki ga ima na voljo Sodišče, izhaja, da so morali na podlagi člena 53 zakonske uredbe št. 504/1995 dodaten davek k trošarini na električno energijo plačati dobavitelji električne energije, ti pa so nato ta davek prevajali na končnega odjemalca v skladu z možnostjo, ki jim jo priznava člen 16(3) zakonske uredbe št. 504/1995. Po navedbah predložitvenega sodišča pa ta zakonska uredba določa, da končni odjemalci od zadevne države članice ne morejo neposredno zahtevati vračila dodatnega ekonomskega bremena, ki so ga morali neupravičeno nositi, ampak lahko to zahtevajo le od navedenih dobaviteljev.
- 36 Ker, kot izhaja iz točke 22 te sodbe, določba direktive, ki ni pravilno oziroma sploh ni prenesena, čeprav je jasna, natančna in brezpogojna, kot taka ne more ustvariti dodatne obveznosti za posameznika v primerjavi z obveznostmi, določenimi z nacionalno zakonodajo, in se torej nanjo kot tako ni mogoče sklicevati proti temu posamezniku, iz tega izhaja, da se v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, končni odjemalci zoper dobavitelje električne energije pravno ne

morejo sklicevati na nezdružljivost dodatnega davka k trošarini na električno energijo z določbami Direktive 2008/118 in zato ne morejo doseči vračila dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je povzročil ta davek in ki so ga morali nositi zato, ker Italijanska republika te direktive ni pravilno prenesla.

- 37 Zato je treba ugotoviti, da glede na informacije, predložene Sodišču glede značilnosti nacionalne zakonodaje iz postopka v glavni stvari, in s pridržkom preverjanja teh informacij s strani predložitvenega sodišča taka zakonodaja s tem, da končnemu odjemalcu ne omogoča, da neposredno od države članice zahteva vračilo dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je nosil zato, ker je dobavitelj na podlagi možnosti, ki mu jo priznava nacionalna zakonodaja, prevail davek, ki ga je ta dobavitelj sam neupravičeno plačal navedeni državi članici, krši načelo učinkovitosti.
- 38 Iz navedenega izhaja, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki končnemu odjemalcu ne omogoča, da neposredno od države članice zahteva vračilo dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je ta odjemalec nosil, ker je dobavitelj v skladu z možnostjo, ki mu je priznana z nacionalno zakonodajo, prevail davek, ki ga je ta dobavitelj sam neupravičeno plačal, in takemu odjemalcu omogoča le vložitev tožbe za povračilo neupravičeno plačanih zneskov zoper takega dobavitelja, kadar je neupravičenost tega plačila posledica tega, da je navedeni davek v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali je bila nepravilno prenesena, ter se zato, ker se v sporu med posamezniki ni mogoče sklicevati na direktivo kot tako, v okviru take tožbe ni mogoče veljavno sklicevati na ta razlog nezakovitosti.

Stroški

- 39 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

- 1. Člen 288, tretji odstavek, PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v sporu med posamezniki ne uporabi nacionalnega predpisa, s katerim je uveden posredni davek ter ki je v nasprotju z jasno, natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali ni bila pravilno prenesena v nacionalno pravo, razen če nacionalno pravo ne določa drugače ali če je subjekt, proti kateremu se uveljavlja nasprotovanje navedenemu davku, pod pristojnostjo oziroma nadzorom države ali ima posebne pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki izhajajo iz pravil, ki se uporabljajo za odnose med posamezniki.**
- 2. Načelo učinkovitosti je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki končnemu odjemalcu ne omogoča, da neposredno od države članice zahteva vračilo dodatnega ekonomskega bremena, ki ga je ta odjemalec nosil, ker je dobavitelj v skladu z možnostjo, ki mu je priznana z nacionalno zakonodajo, prevail davek, ki ga je ta dobavitelj sam neupravičeno plačal, in takemu odjemalcu omogoča le vložitev tožbe za povračilo neupravičeno plačanih zneskov zoper takega dobavitelja, kadar je neupravičenost tega plačila posledica tega, da je navedeni davek v nasprotju z jasno,**

natančno in brezpogojno določbo direktive, ki ni bila ali je bila nepravilno prenesena, ter se zato, ker se v sporu med posamezniki ni mogoče sklicevati na direktivo kot tako, v okviru take tožbe ni mogoče veljavno sklicevati na ta razlog nezakonnosti.

Podpisi